

Ladislav Babić

Tekst, kontekst, interpretacija i špurijus

Kako ćete shvatiti kaže li vam netko iz čista mira, iz prve: "*jeli te možda otac silovao ili tukao kao djevojčicu?*"? Kao prvo, koji bi to idiot rekao iz prve, ako ne bi bio izazvan kontekstom razgovora, omalovažavanjem vlastitih argumenata i vlastite osobe? Jeste li možda čuli za [retoričko pitanje?](#) Prema *Wikipediji*, "*Retorička pitanja - to nisu prava pitanja, jer na njih ne očekujemo odgovor. Sa njima se često izražava čuđenje.*". Primjerice, upotrebljavaju se "*U svakodnevnom govoru, kao fraze: Jesi normalan? Jesi ti lud? Imaš li ti kakvih mentalnih problema?*" - čime se nikako ne želi reći da je netko nenormalan, lud ili ima mentalnih problema. Na isti način, u kontekstu rasprave shvaćena primjedba s početka teksta, ne znači *konstataciju* da je netko bio od oca silovan ili maltretiran na ma koji način, već izražava čuđenje opsjednutošću nekoga, bez i unatoč suprotnih argumenata, nekom idejom – čak frustriranošću (koja se ilustrira upravo osjećajem često prisutnim kod žrtava istinskih silovanja, nimali ne podcjenjujući zločinački čin) što su dokazi protiv nje.

Ima jedna *Facebook stranica*, naći ćete je pod imenim "[Vratiće se Valter, jebaće vam mater!](#)", dok je na nekom portalu objavljen članak naslova "[Vratiće se partizani i jebaće vam mater](#)"; možete li iz samog naziva (naslova) zaključiti čiju će oni – *Valter i partizani* – "*jebati mater*"? Čiju to "*Dubioza kolektiv*" *jebe mater* u svojoj [pjesmi](#), koju portali prenose bez zadržke uz hvalospjeve grupi i njenom

koncertu; vašu, moju, svačiju, ili se naprosto morate udubiti u kontekst sadržaja koji prenose stranica, članak ili pjesma da biste shvatili: radi se o [alegoriji](#) - "...govoru u kome se pojmovi i misli iskazuju drugačije, a ne rečima koje ih direktno izražavaju, slikovitom govoru, slikovitom objašnjenju pojmova i misli". Uostalom, ne budimo licemjerni, desi li se stvarno neka situacija u kojima se vraća bilo tko, od fašista, preko partizana do krajnjih humanista, nitko u stvarnosti ne može spriječiti situacije da netko jebe vašu mater. No stvarnost i literarna konstatacija nisu baš isto. Što ustvari znači nešto [konstatirati](#) u svom tekstu?

Kad se uputite na priloženom linku, ako uspijete shvatiti da je [činjenica](#) ili [fakat](#) u osnovi sinonim riječi [istina](#), onda bi se (možda) mogli upitati, kako se u obraćanju sasvim nepoznatoj osobi bilo što u njenog privatnog života može *konstatirati*? Posebno o nepoznatoj osobi ili osobama. Može li se shvatiti da o nepoznatom znate detalje njegova privatnog života, pa i činjenice da ju/ga je silovao otac? Treba li shvatiti kao prijetnju da će vam *Valter* – na čelu partizana – zaista *jebati mater*, mada se svašta u realnom životu može desiti, pa nisu isključive i takve situacije, posebno uzme li se u obzir učestalost silovanja u poslijednjim regionalnim ratovima? Smijete li, bez poznavanja konteksta teksta, razgovora ili rasprave, ikome imputirati vlastitu interpretaciju izrečenoga? Moguće su ilustracije niza istrgnutih citata iz misaone cjeline djela istaknutih stvaralaca sadašnjosti ili prošlosti, koji tako predočeni – bez ikakve veze s ostatkom teksta iz kojeg su izvađeni - zvuče neprimjereno ili čak uvredljivo. Jer, značenje valja očitati iz cjeline situacije ili djela, a ne temeljem tek jednog izoliranog fragmenta, koji kao i njegova osuda ostaje visiti u zraku; dapače – osuda biva prividno utemeljenija od samog izričaja o kome sudi. Nažalost, često formalno obrazovane "sudije" ne raspolažu prikladnim [špurijusom](#) koji bi pravilno usmjerio njihovu reakciju, posebno ako tekstovima pristupaju pro forme, aljkavo i bez razumijevanja, a pritom još pri izricanju presude koriste riječi u krivom značenju. Kad su nekom filozofu predočili kako su njegove ideje u suprotnosti sa činjenicama, flegmatično i bestidno je odvratio "*utoliko gore po činjenice*"!

U suvremeno doba jako se jaše na takozvanoj "[političkoj korektnosti](#)" izrečenoga, što me povremeno i u posebnim prilikama izuzetno nervira. Ne vidim što je "politički" nekorektno u rečenici "*Ona je urednik portala*" od "*Ona je urednica portala*"? Radi se naprosto o lingvističkom praznoslovlju, lišenom

sadržajne suštine. Iz obje je rečenice jasno da je urednik portala ženska osoba, a jezdit na ženskom rodu imenice "*urednik*" znači jahati formu a ne suštinu. Tim prije što je poslijednjom rečenicom čak dva puta, sasvim nepotrebno naglašen njen rod! Ukoliko, naročito ekstremne feministkinje, toliko frustrira njihov neravnopravni položaj u društvu (broj parlamentarnih zastupnika, funkcionera, menadžera, niža plaća za isti rad i kvalifikaciju,...) u ispravljanju čega imaju svoju punu podršku, onda neka rade na promjenama svog stvarnog društvenog položaja a ne rječnika formiranog i ustaljenog vjekovima (a po volji im konstrukcija novotvorenica). Ili je možda lakše se baviti formalizmima negoli u vlastitom poduzeću, političkoj ili društvenoj zajednici mijenjati svoje realno stanje? Drage gospe i gospodo, inzistirate li već, uzmite u obzir da sam ja jedna od 2000 beba rođena sa vidljivim interseksualnim oznakama – [hermafrodit](#) iliti *interseksualac* – pa u tjeranju ravnopravnosti i izjednačavanju gramatičkog s prirodnim rodnom imajte na umu da me "*duboko vrijeđa*" titula direktor ili direktorica, primjenjena na mene! Ekstremna čistoća može se pretvoriti u vlastitu parodiju. Nije dovoljno da su narodi regije počeli tjerati *jezični purizam*, pa ćemo ga posoliti navodnom "*političkom korektnošću*" i možda još kojim purističkim načinom, da bi se uz nepromijenjene stvarne okolnosti svog života prividno osjećali slobodnijima. Ni ne sluteći da smo ustvari vlastitu slobodu ograničili. Uostalom, zašto se ne mamuza razlikovanje muškog od ženskog *monoteističkog Boga*, o kojem je toliko toga nepoznato da o spolu njegovom niti maštati ne možemo. Možda je i hermafrodit, pa nitko (vrlo malo njih) ne poteže to pitanje u obliku političke korektnosti govora o "*Tvorcu*"!

Prolistate li bilo koji rječnik, bilo kojeg svjetskog jezika, on vrvi od riječi tipa [budala](#), [glupan](#), [idiot](#), [pizda](#), [kurac](#), [kurva](#), [kurviš](#), [kurvati](#), [falos](#), [drkati](#), [drkadžija](#), [jebati](#), [zajeb](#), [fukati](#), [fukara](#), [silovati](#), [šupak](#), [peder](#),..., niza psovki i sličnih [skarednosti](#) (najčešće iz spolnog života, kao da ga - stideći se svojih životvornih aktivnosti - nastojimo što više bagatelizirati) koje tvore veliki dio jezičnog blaga. Možete li mi reći, tko ih u praksi upotrebljava; *Marsovci*, *Venerijanci*, *Andromeđani*, stanovnici drugih svemirskih dimenzija ili *Homo sapiensi* (ne uvijek premudri) iz našeg bližeg ili daljnjeg susjedstva, pa i mi sami kad smo izazvani, ljuti, osvetoljubivi ili naprosto nekulturni. Koga vruga se njima ispunjavaju debele knjižurine, ukoliko nisu (a jesu!) sastavnice aktualnog jezika i govora, ako nisu

nastale u konkretnim situacijama, imajući konkretno značenje koje ni dan danas nije iščezlo; možda zbog honoriranja količine teksta? Ali, o stvarnom ili prenesenom značenju treba znati prosuditi prema kontekstu u kojem su riječi izrečene. Ne samo iz rečenice, već iz cjeline teksta, razgovora ili rasprave. Kad je ljudska vrsta, suprotno interesima kapitala i nakon milijuna mrtve ljudske braće, konačno došla do zaključka kako bi pušenje trebalo, ako već ne zabraniti (jer, lova je lova a kapitalist je kapitalist – stvor koji etiku gradi na profitu, a ne ljudskom biću) a ono barem upozoriti na posljedice, počelo se licemjerno (jedna od bitnih karakteristika ljudskog roda) intervenirati u filmove, brišući scene u kojima se sve kadi od cigareta, cigara, cigarilosa i lula,... A da ne kažemo kako se od "davnina" književnost, film i ostale vrste umjetnosti nastoje očistiti od "*igre ljudi*" koje su stvorile i najbogobojaznije čistunce ovoga svijeta, nesposobne prihvatiti kako su krvavi ispali iz "*one stvari*" svoje roditeljice, u koju ih je prije toga netko morao tutnuti, da pojednostavljeno prikažemo. Sem ako djela nisu zaodjenuta prihvatljivim velom mitologije, pa *Venera* izlazi iz "*morske pjene*" a ne nečije vagine. Hoćemo li na sličan način, sva djela i polemike velikana - od vjeka do naših dana - prilagođavati "*političkoj korektnosti*", iz čega potomci samo mogu "naučiti" da se napisano na nikog konkretnog ne odnosi, već poput [*Damoklova mača*](#) visi u zraku ne znajući na koga se spustiti? Da budale, gadovi, manijaci, jebači, fukači, silovatelji, manijaci i ini tipovi (oba spola!) postoje samo u rječnicima, a nipošto pored nas – pa makar vas i vlastiti otac, majka ili susjed silovali, tukli ili pokrali. Svijet odavno ide krivim putem, a licemjerje izraženo pokušajem mijenjanja književnih, lingvističkih i kulturalnih tradicija – umjesto njihova tumačenja u stvarnom značenju – samo je promjena forme na račun suštine. Kažem li ženi da je budala, time nisam zauzeo nimalo antifeminističkiji stav, negoli antimaskulinistički kad isto kažem muškarcu. Svojestvo blesavosti je neovisno od spola i roda, da bismo se njime morali baviti. Naravno, slažem se, ne bi to trebao biti standard međuljudskih odnosa, no život je nešto drugo od "*propisanog života*", kako ga sterilni "humanisti" nastoje skrojiti.

Kad neki portal, prenoseći članke u kojima će partizani "*jebati mater*", ne smeta ako skoro svu njegovu *Facebook stranicu* prenosi "*Valter*" (što dovodi u sumnju ne kreira li je neki od suradnika portala) koji će to isto raditi nečijim roditeljicama, ne problematizira značenje imena ili naslova, nije li licemjerno da to

čini s komentarima čitatelja – bez shvaćanja konteksta – istovremeno propuštajući nacionalšovinističke primjedbe kojima kontekst gotovo i ne treba, sem ako nisu ironično izrečene? Ako se tekstovima ili komentarima pride aljkavo, uopće ne prateći razvoj ideje i/ili rasprave - a posebno između određene dvije osobe - kako bi se u ukupnom kontekstu donio vrijednosni sud, on van toga postaje posve irelevantan i na nivou raspolagatelja moći. Nešto poput svjedočenja prolaznika, da ste poput huligana ošamaril "nevinog" prolaznika, jer nisu vidjeli kako vam vrijeđa i pipka ženu! Nažalost, ima ljudi koji to shvaćaju i onih koji unatoč formalnog pristupa tekstovima, zauzimaju mjesta s kojih vam mogu onemogućiti pisanje, raspravu ili komentare, umjesto da na vrijeme reagiraju prema ljudima koji vas nastoje izazvati. Ako se prigovara Šuvaru što "nije bobu rekao bob, a popu pop", ne vidim ni najmanji etički, moralni, kulturalni ili odgojni razlog da budali koja budali bez prestanka, ne hajući za argumente, javno kažete da je ono što jeste – budala. Pa neka vas tuži i dokaže (argumentima, dakako, a ne praznoslovljem), ne da nije budala, već da su njegovi stavovi temeljem kojeg ste ga takvim proglasili istinitiji i časniji od vaših. Uspije li to, jedino vam preostane isprika i posipanje pepelom, jer ste se zaletjeli.

No, može biti da anonimno, neznanom nekom – osobama, ovoj ili onoj vlasti i njenim čelnicima, uputim i riječi poput:

„Dakako, lopovi prokleti, divlji zvjerovi, pobio vas Gospod Bog, otimate blago nevinom gladnom svijetu, hajdučijo pogana, ubijate, robite, palite, vješate nevin svijet, koljete, gazite, a ovdje se kurvate pred licem Gospodnjim, ali ima još Boga, pobit će vas On još večeras sve i ne će vam ostati ni glava na ramenu, ni spomena na groblju, ni vama ni vašoj djeci, ni djeci djece vaše, satro vas Gospodin, ako Bog da, na ovome mjestu, životinje, kurvetino, fuj, stidi se, otela si mi moju kravu, vrati mi moju kravu, lopovi prokleti, fuj, kurvetino, stid te bilo... Fuj, stidite se, kurve, tu se kurvate, a otimate narodu blago, pustite me, lopovi,...“

U tom se slučaju, kao prvo - moraju prepoznati, kao drugo - prepoznati mene koji sam ih počastio tim odlomkom, i treće – prepoznati djelo iz kojega je izdvojen citat. Da im pomognem, kako se ne bi u snu batrgali razmišljajući ide li to upravo njih, „u drugom dijelu stvaralaštva [X.Y.](#) piše radnjom i energijom nabijene dramske komade u kojima se koriste neki ekspresionistički postupci, no u funkciji

realističkoga prikaza socijalnih i nacionalnih previranja posljednjih dana Austro-Ugarske i nastanka nove države“. Nešto kao socijalnih i nacionalnih previranja posljednjih dana *Jugoslavije* i nastanka novih država. No, tu smo već prešli s individualnih na kolektivne osjećaje uvrijeđenosti, zajedničko što im je - da se nitko ne prepoznaje, a svi se osjećaju povrijeđenima. Eh, što su ti tekstovi, konteksti, interpretacije, špurijusi i – ljudi!

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>